

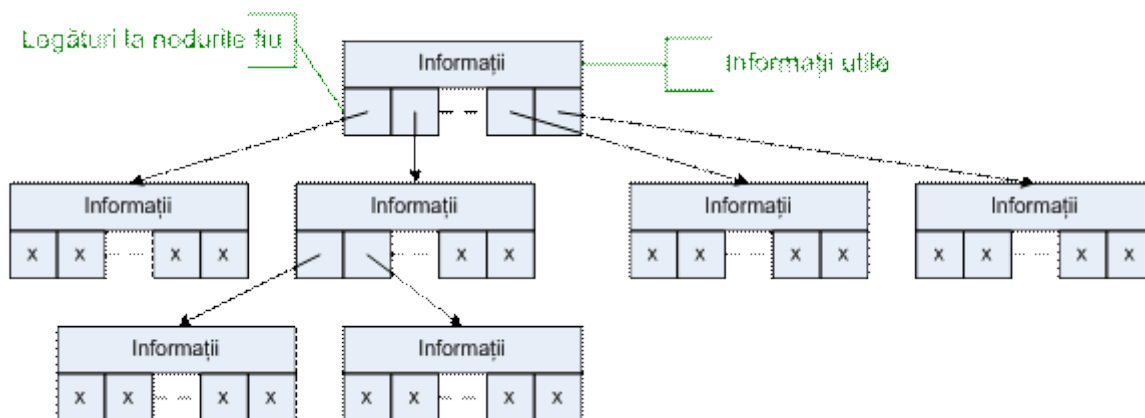
Arbori

Arborii sunt structuri de date dinamice și omogene. Cele mai comune utilizări ale arborilor sunt căutarea în volume mari de date și reprezentarea de structuri organizate ierarhic.

1. Arbori oarecare

Arborii oarecare sunt colecții de noduri care conțin informația utilă și legături către descendenți. Fiecare arbore conține un nod inițial numit rădăcină.

Structura unui arbore oarecare este prezentată în figura următoare:

Pentru implementarea unui arbore oarecare în C/C++ se poate folosi o structură de forma:

```
// tipul de date al informatiilor utile
typedef double TipArbore;

// structura care reprezinta un nod din arbore
struct NodArbore
{
    // informatiile utile stocate in nod
    TipArbore Informatii;

    // numarul de legaturi catre fii
    int numarLegaturi;

    // vector de legaturi catre fii
    NodArbore **Legaturi;
};
```

Fiecare nod conține informațiile utile, un întreg care reține numărul de fii și un vector de pointeri către fii.

Principalele operații care pot fi implementate pe un arbore oarecare sunt:

Operație	Descriere
Adăugare nod	Adaugă un nod în arbore după un anumit criteriu (de exemplu la un anumit nod părinte). Operația presupune alocarea memoriei pentru nod, copierea informației utile și modificarea legăturii părintelui.
Ștergere nod	Presupune dealocarea memoriei pentru nodul respectiv și pentru toți descendenții săi și modificarea legăturii părintelui.

Parcurgere arbore	Presupune obținerea unei liste care conține toate informațiile utile din arbore.
Căutare element	Presupune obținerea unui pointer la un nod pe baza unui criteriu de regăsire.

Exemplu de operație – ștergerea unui nod:

```
// sterge un nod din arbore primind ca parametru
// o referinta la legatura parintelui
void StergereNod(NodArbore* &legaturaParinte)
{
    // stergem nodul si subarborele corespunzator
    StergereSubarbore(legaturaParinte);

    // modificam legatura parintelui
    legaturaParinte = NULL;
}

// sterge recursiv un subarbore
void StergereSubarbore(NodArbore *nod)
{
    // conditia de oprire din recursie
    if (nod == NULL)
        return;

    // stergem subarborii
    for (int i = 0; i < nod->numarLegaturi; i++)
        StergereSubarbore(nod->Legaturi[i]);

    // stergem nodul curent
    delete [] nod->Legaturi;    // stergem vectorul de legaturi
    delete [] nod;              // stergem nodul
}
```

2. Arbori binari

Arborii binari sunt arbori în care nodurile conțin cel mult doi descendenți. Pentru memorarea acestor arbori se poate folosi o structură mai simplă de forma:

```
// tipul de date al informatiilor utile
typedef double TipArbore;

// structura care reprezinta un nod
// dintr-un arbore binar
struct NodArbore
{
    // informatiile utile stocate in nod
    TipArbore Informatii;

    // vector de legaturi catre fii
    NodArbore *Stanga, *Dreapta;
};
```

Operațiile sunt aceleași ca și în cazul arborilor oarecare.

Exemplu: parcurgerea arborelui în ordinea stânga – rădăcină - dreapta și stocarea elementelor într-o listă:

```
// nodul listei simplu inlantuite
struct NodLista
{
    // informatia utila
    TipArbore Informatii;

    // legatura catre elementul urmator
    NodLista *Legatura;

    // constructorul pentru initializarea unui nod
    NodLista(TipArbore info, NodLista* leg = NULL)
```

```

        : Informatii(info), Legatura(leg) {}
};

// functie de concatenare a doua liste simplu inlantuite
NodLista* Concatenare(NodLista *cap1, NodLista *cap2)
{
    // cazul 1: prima lista e vida
    if (cap1 == NULL)
        return cap2;

    // cazul 2: prima lista e nevida
    // parcurgem prima lista
    while (cap1->Legatura != NULL)
        cap1 = cap1->Legatura;
    // si facem legatura
    cap1->Legatura = cap2;

    // intoarcem capul listei
    return cap1;
}

// procedura recursiva de parcurgere a unui arbore binar
NodLista* Parcurgere(NodArbore *nod)
{
    // conditia de oprire din recursie
    if (nod == NULL)
        return NULL;

    // initializam lista
    NodLista *cap = NULL;

    // adaugam subarborele stang
    cap = Concatenare(cap, Parcurgere(nod->Stanga));

    // adaugam nodul curent
    cap = Concatenare(cap, new NodLista(nod->Informatii));

    // adaugam subarborele drept
    cap = Concatenare(cap, Parcurgere(nod->Dreapta));

    return cap;
}

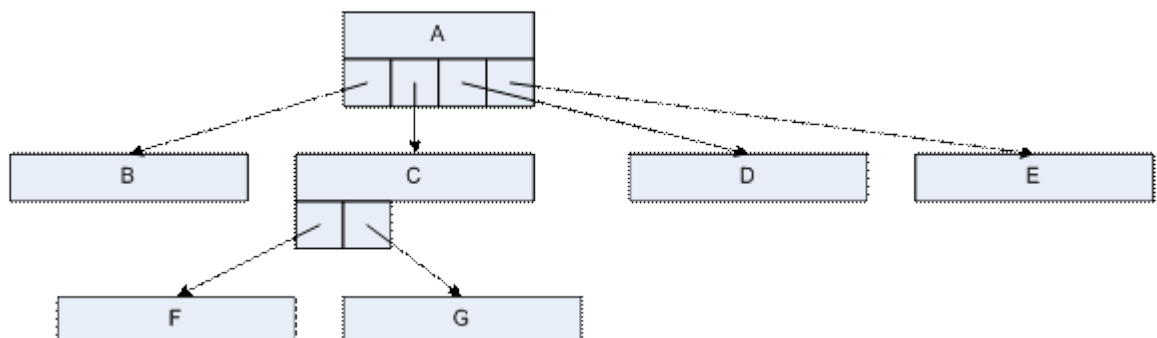
```

Arborii oarecare pot fi memorați ca arbori binari schimbând semantica legăturilor nodului astfel:

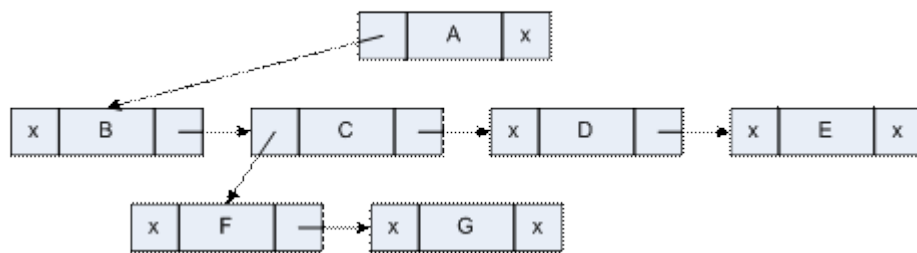
- legătura stânga va adresa primul fiu
- legătura dreapta va adresa următorul frate

Exemplu de transformare:

a) arbore oarecare:

b) arbore oarecare memorat ca arbore binar:

3. Arbori binari de căutare

Arborii binari de căutare sunt arbori binari în care nodurile sunt memorate ordonat în funcție de o cheie. Toate nodurile din arbore au în subarborele stâng noduri care au chei mai mici și în subarborele drept chei mai mari.

Arborii de căutare permit regăsirea rapidă a informațiilor ($O(\log_2 n)$) atât timp cât arborele este echilibrat. În cazul cel mai defavorabil, timpul de căutare este identic cu cel al unei liste simplu înlănțuite.

Operațiile de bază pe un arbore de căutare sunt următoarele:

Operația	Algoritmul
Căutare	Se compara cheia cu nodul curent. Dacă este mai egală, am găsit nodul, dacă este mai mică căutăm în subarborele stâng, altfel căutăm în subarborele drept. Căutarea se oprește când nodul a fost găsit sau s-a atins baza arborelui.
Adăugare	Se caută folosind algoritmul de căutare poziția în arbore și se alocă memoria și se face legătura cu nodul părinte.
Ștergere	Se caută nodul de șters și se șterge nodul. Subarborele drept este avansat în locul nodului șters, iar subarborele stâng este mutat ca fiu al celui mai mic element din subarborele drept.

Implementarea operațiilor de bază este prezentată în următoarea bibliotecă:

```

#ifndef ARBORE_H
#define ARBORE_H

// un nod din arbore
struct NodArbore
{
    // informatia utila
    TipArbore Date;

    // legaturile catre subarbori
    NodArbore *Stanga, *Dreapta;

    // constructor pentru initializarea unui nod nou
    NodArbore(TipArbore date,
              NodArbore *stanga = NULL, NodArbore *dreapta = NULL) :
        Date(date), Stanga(stanga), Dreapta(dreapta){}
};

// Arborele este manipulat sub
// forma unui pointer catre radacina
typedef NodArbore* Arbore;

// Creaza un arbore vid
Arbore ArbCreare()

```

```

{
    return NULL;
}

// Testeaza daca un arbore este vid
bool ArbEGol(Arbore& arbore)
{
    return arbore == NULL;
}

// Adauga un element intr-un arbore de cautare
void ArbAdauga(Arbore& arbore, TipArbore date)
{
    // Cazul 1: arbore vid
    if (ArbEGol(arbore))
    {
        arbore = new NodArbore(date);
        return;
    }

    // Cazul 2: arbore nevid
    if (date < arbore->Date)
        // daca exista subarborele stang
        if (arbore->Stanga != NULL)
            // inseram in subarbore
            ArbAdauga(arbore->Stanga, date);
        else
            // cream subarborele stang
            arbore->Stanga = new NodArbore(date);

    if (date > arbore->Date)
        // daca exista subarborele drept
        if (arbore->Dreapta != NULL)
            // inseram in subarbore
            ArbAdauga(arbore->Dreapta, date);
        else
            // cream subarborele drept
            arbore->Dreapta = new NodArbore(date);
}

// Functie privata de stergere a unui nod
void __ArbStergeNod(Arbore& legParinte)
{
    // salvam un pointer la nodul de sters
    Arbore nod = legParinte;

    // daca avem un subarbore drept
    if (nod->Dreapta != NULL)
    {
        // facem legatura
        legParinte = nod->Dreapta;

        // daca avem si un subarbore stang
        if (nod->Stanga)
        {
            // cautam cel mai mic element din subarborele drept
            Arbore temp = nod->Dreapta;
            while (temp->Stanga != NULL)
                temp = temp->Stanga;

            // si adaugam subarborele stang
            temp->Stanga = nod->Stanga;
        }
    }
    else
        // daca avem doar un subarbore stang
        if (nod->Stanga != NULL)
            // facem legatura la acesta
            legParinte = nod->Stanga;
        else
            // daca nu avem nici un subnod
            legParinte = NULL;

    // stergem nodul
    delete nod;
}

// Sterge un nod dintr-un arbore de cautare
void ArbSterge(Arbore& arbore, TipArbore date)

```

```

{
    // Cazul 1: arbore vid
    if (ArbEGol(arbore))
        return;

    // Cazul 2: stergere radacina
    if (arbore->Date == date)
    {
        // salvam un pointer la radacina
        Arbore nod = arbore;

        // daca avem un subarbore drept
        if (nod->Dreapta)
        {
            // facem legatura
            arbore = nod->Dreapta;

            // daca avem si un subarbore stang
            if (nod->Stanga)
            {
                // cautam cel mai mic element din subarborele drept
                Arbore temp = nod->Dreapta;
                while (temp->Stanga != NULL)
                    temp = temp->Stanga;

                // si adaugam subarborele stang
                temp->Stanga = nod->Stanga;
            }
        }
        else
        {
            // daca avem doar un subarbore stang
            if (nod->Stanga != NULL)
                // facem legatura la acesta
                arbore = nod->Stanga;
            else
                // daca nu avem nici un subnod
                arbore = NULL;
        }

        // stergem vechea radacina
        delete nod;

        return;
    }

    // Cazul 3: stergere nod in arbore nevid

    // cautam legatura la nod in arbore
    // si stergem nodul (daca exista)
    Arbore nodCurent = arbore;
    while (true)
    {
        if (date < nodCurent->Date)
        {
            if (nodCurent->Stanga == NULL)
                break; // nodul nu exista
            else
            {
                if (nodCurent->Stanga->Date == date)
                    // nodul de sters este descendentele stang
                    __ArbStergeNod(nodCurent->Stanga);
                else
                    // continuam cautarea in subarborele stang
                    nodCurent = nodCurent->Stanga;
            }
        }
        else
        {
            if (nodCurent->Dreapta == NULL)
                break; // nodul nu exista
            else
            {
                if (nodCurent->Dreapta->Date == date)
                    // nodul de sters este descendentele drept
                    __ArbStergeNod(nodCurent->Dreapta);
                else
                    // continuam cautarea in subarborele stang
                    nodCurent = nodCurent->Dreapta;
            }
        }
    }

    // Cauta recursiv un nod in arborele de cautare
    bool Cautare(Arbore& arbore, TipArbore info)
    {
        // conditia de oprire din recursie
        if (arbore == NULL)
            return false;
    }
}

```

```

        // verificam daca am gasit nodul
        if (arbore->Date == info)
            return true;

        // daca cheia este mai mica
        if (arbore->Date < info)
            // cautam in subarborele stang
            return Cautare(arbore->Stanga, info);
        else
            // altfel cautam in subarborele drept
            return Cautare(arbore->Dreapta, info);
    }

#endif //ARBORE_H

```

Parcurgerea unui arbore de căutare în ordinea stânga – rădăcină – dreapta conduce la obținerea listei nodurilor în ordinea crescătoare a cheilor. Funcția următoare afișează în ordine elementele unui arbore binar de căutare:

```

void AfisareSRD(Arbore& arbore)
{
    if (ArbEGol(arbore))
        return;

    AfisareSRD(arbore->Stanga);
    cout << arbore->Date << " ";
    AfisareSRD(arbore->Dreapta);
}

```

Parcurgerea nerecursivă a unui arbore binar de căutare se poate face folosind o stivă:

```

void TraversareNerecursiv(Arbore& arbore)
{
    Stiva stiva = StCreate();

    // a) ne deplasam pana la primul nod
    Arbore nod = arbore;
    while (nod != NULL)
    {
        StAdauga(stiva, nod);
        nod = nod->Stanga;
    }
    if (!StEGoala(stiva))
        cout << StVarf(stiva)->Date << " ";

    // b) traversam arborele in inordine
    Arbore parinte, copil;
    while (!StEGoala(stiva))
    {
        parinte = StExtrage(stiva);
        copil = parinte->Dreapta;

        while (copil != NULL)
        {
            StAdauga(stiva, copil);
            copil = copil->Stanga;
        }

        if (!StEGoala(stiva))
            cout << StVarf(stiva)->Date << " ";
    }
}

```

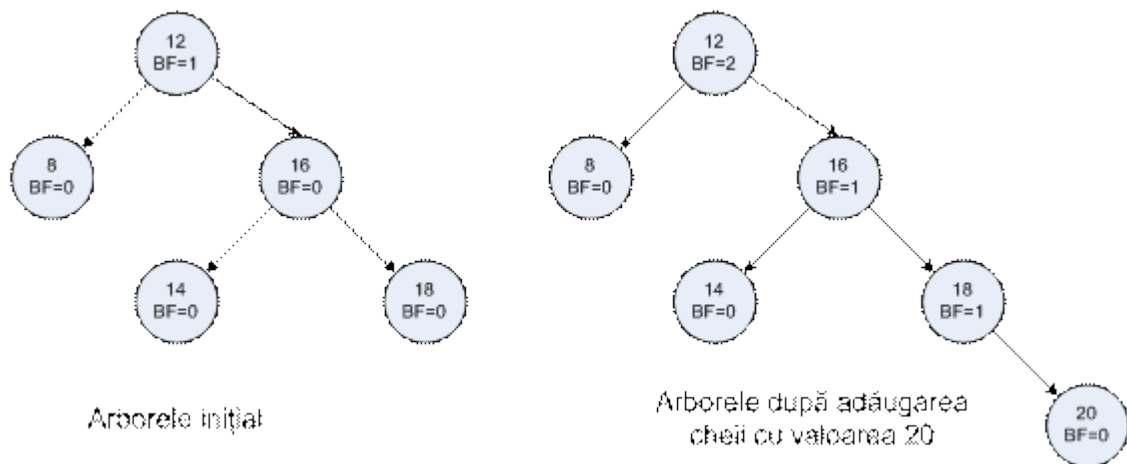
4. Alte tipuri de arbori

Arbori AVL

Arborii AVL (Adelson-Veliskii și Landis) elimină neajunsul major al arborilor binari: faptul că viteza de căutare depinde de ordinea în care sunt introduse cheile în arbore. Arborii AVL permit obținerea unei viteze de căutare constante de complexitate $O(n \log_2 n)$ prin garantarea faptului că arborele este echilibrat la orice moment.

Structura unui nod este cea a unui nod de arbore binar la care se mai adaugă un câmp numit BF (Balance Factor) care reprezintă diferența dintre înălțimea subarborelui drept (RH) și înălțimea subarborelui stâng (LH). Fiecare nod dintr-un AVL are proprietatea că înălțimea subarborelui stâng diferă de înălțimea subarborelui drept cu cel mult o unitate, deci BF va avea una din valorile -1, 0 sau 1.

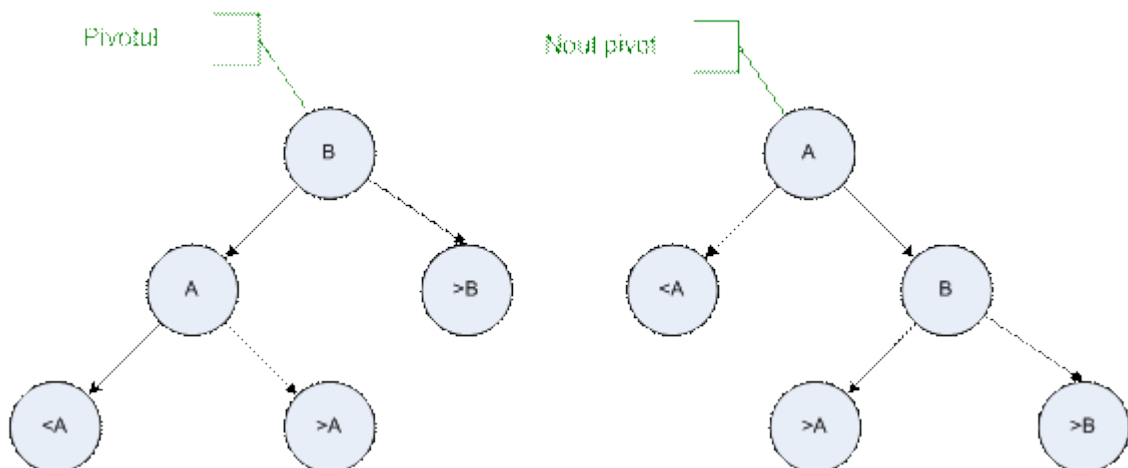
Adăugarea și ștergerea nodurilor se face la fel ca în cazul arborilor binari de căutare. După adăugarea/ștergerea unui nod, se recalculează BF-ul pentru nodurile arborelui. Exemplu:

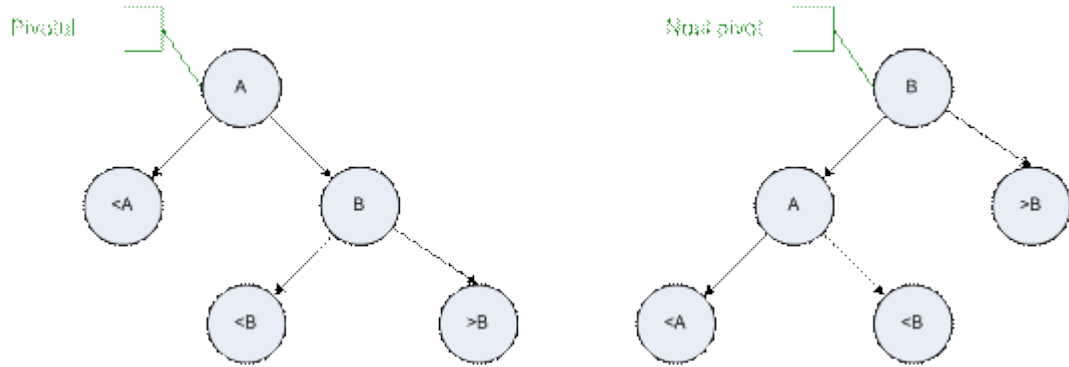
Dacă în urma unei operații de adăugare sau ștergere arborele nu mai este echilibrat ($BF \notin \{-1, 0, 1\}$), acesta trebuie echilibrat. Echilibrarea în cazul arborilor AVL se face prin intermediul operației de rotire la stânga ($BF > 1$) sau la dreapta ($BF < -1$). Pivotalul în jurul căruia se face rotirea este cel mai de jos nod care are $BF \notin \{-1, 0, 1\}$. Procedul de rotire continuă până în momentul în care arborele redevine echilibrat.

Rotirea se face după modelul următor:

1. rotire la dreapta

2. rotire la stânga

Căutarea în arborii AVL se face la fel ca în arborii binari de căutare.

Arbori B

Arborii B (de la Balanced) sunt arbori de căutare **echilibrați** proiectați pentru lucrul cu **volum foarte mari de date** (stocate pe suporturi de memorie externă).

Proprietățile definitorii ale arborilor B sunt:

1. Toate **nodurile** au următoarele câmpuri:
 - a. n – numărul de chei stocate în nod
 - b. k_1, \dots, k_n – cheile stocate în nod cu proprietatea $k_1 < k_2 < \dots < k_n$
 - c. c_1, \dots, c_{n+1} – pointeri la subarbori
2. Toate cheile din subarboarele indicat de c_i sunt cuprinse între $k_{i-1} < k_i$; cheile din subarboarele indicat de c_1 sunt mai mici decât k_1 , iar cele din subarboarele indicat de c_{n+1} sunt mai mari decât k_n
3. Toate nodurile frunză se află la același nivel h
4. Fiecare arbore B are asociat un grad $t > 2$. Toate nodurile, cu excepția rădăcinii trebuie să aibă între $t-1$ și $2t-1$ noduri

Cele două **avantaje** majore ale arborilor B care îi recomandă pentru folosirea în situațiile în care este necesară prelucrarea unui volum mare de date sunt:

- permite citirea mai multor chei la un singur acces la disc (gradul t este ales astfel încât dimensiunea unui nod corespunde dimensiunii unei pagini de disc)
- necesită accesarea a foarte puține pagini pentru a efectua o căutare ($O(\log_t n)$)

Principalele **operații** care se efectuează pe un astfel de arbore sunt căutarea, adăugarea de chei și ștergerea de chei.

Căutarea se face similar cu căutarea într-un arbore binar după următorul algoritm:

```
i = 1
while i <= nod.n and cheie > nod.k[i] // căutam cheia în nodul curent
    i = i + 1
```

```

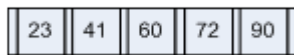
if i <= nod.n and cheie = nod.k[i]    // verificăm dacă am găsit nodul
    return (nod, i)
if nod.c[i] != nul                    // dacă nu este nod frunză
    return cautare(nod.c[i], cheie)    // continuăm căutarea
else                                  // altfel înseamnă că avem un nod
    return nul                        // frunză și oprim căutarea

```

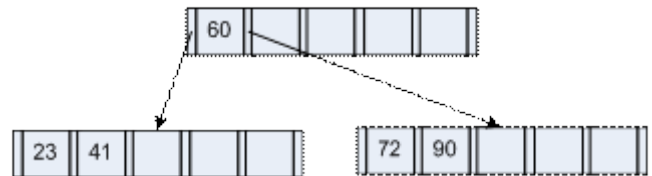
Adăugarea unei chei se face recursiv printr-o singură parcurgere în următorii pași:

1. Dacă nodul rădăcină este plin (are $2t-1$ chei), atunci se descompune.
2. Se pornește procedura recursivă care parcurge arborele ca la căutare și execută următoarele acțiuni pentru fiecare nod:
 - a. Dacă nodul este nod frunză se inserează cheia.
 - b. Dacă nu este nod frunză:
 - i. Dacă nodul copil este plin se descompune.
 - ii. Se apelează procedura pentru nodul copil.

Operația de **descompunere** a unui nod cu $2t-1$ chei presupune găsirea elementului median al nodului, mutarea acestuia în nodul părinte sau crearea unui nod nou în cazul rădăcinii și descompunerea nodului inițial în două noduri cu $t-1$ chei. Exemplu de descompunere:

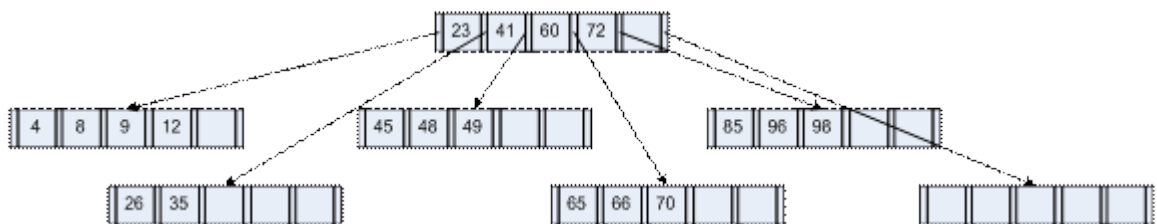
a) nodul inițial

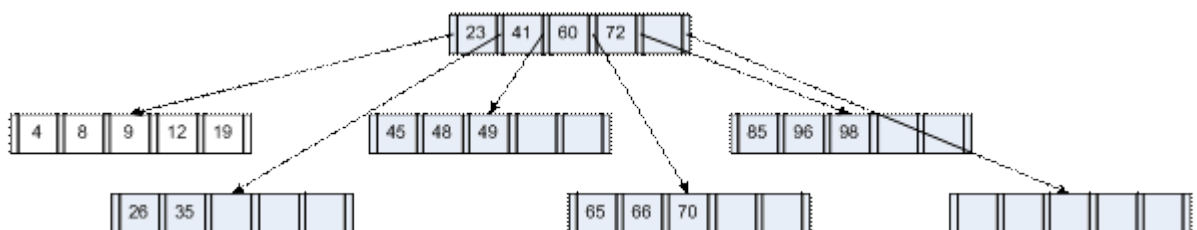
b) nodul descompus

Se observă că toate inserările se fac într-un nod frunză, iar arborele crește în sus, de la rădăcină, prin intermediul operației de descompunere.

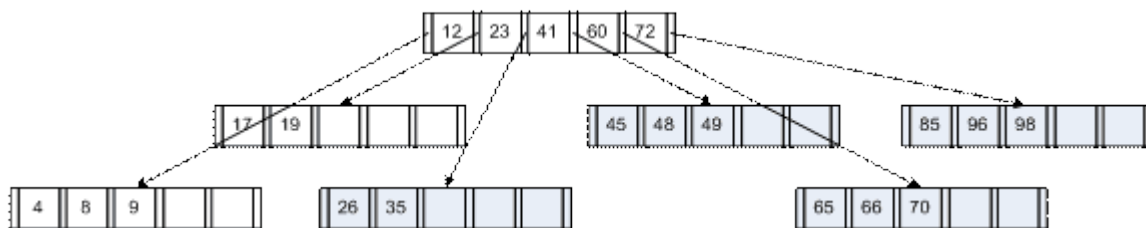
Pentru exemplificare vom considera următorul arbore B de grad $t=2$ (fiecare nod cu excepția rădăcinii va avea între 2 și 5 chei) cu două nivele:

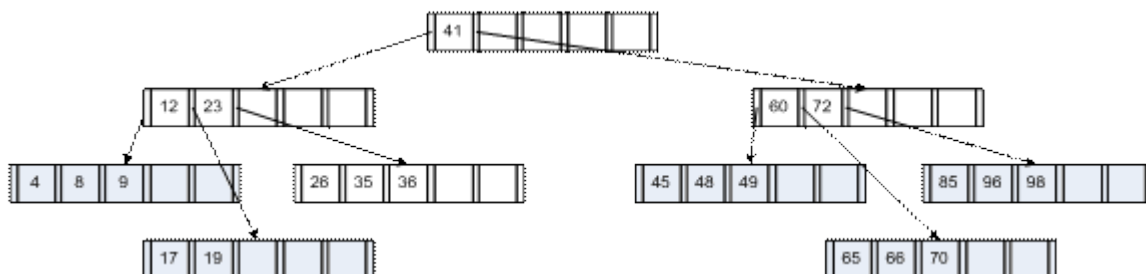
a) arborele inițial

b) arborele după inserarea elementului 19

c) arborele după inserarea elementului 12 (descompunere nod intern)

d) arborele după inserarea elementului 36 (descompunere nod rădăcină)

Ștergerea unei chei se face similar cu adăugarea. Păstrarea proprietăților arborelui B în urma ștergerii unei chei se face prin două mecanisme:

- coborârea unei chei din nodul părinte/fiu în cazul în care acesta are cel puțin t chei sau este nodul rădăcină
- recompunerea nodului rădăcină în situația în care nodul rădăcină are 1 cheie și nodurile copil au câte $t-1$ chei (astfel se realizează scăderea înălțimii arborelui)

5. Probleme

1. Scrieți funcția pentru numărarea elementelor dintr-un arbore oarecare.
2. Scrieți funcția pentru transformarea unui arbore oarecare într-o listă simplu înălțuită prin parcurgerea acestuia.
3. Scrieți funcțiile pentru determinarea elementului minim și elementului maxim dintr-un arbore binar de căutare.
4. Scrieți funcția pentru afișarea în ordine a elementelor dintr-un arbore binar de căutare.
5. Scrieți o funcție iterativă pentru căutarea unui element într-un arbore de căutare.
6. Scrieți funcția de concatenare a doi arbori binari de căutare (funcția de adăugare în arbore se presupune creată în prealabil).
7. Scrieți funcția pentru determinarea celui mai apropiat părinte comun a două noduri dintr-un arbore binar.
8. Precizați cum va arăta un arbore AVL după introducerea cheilor 12, 8, 5, 77, 12, 88, 92, 93, 94, 95, 7, 8, 9.
9. Precizați cum va arăta un arbore B de grad 3 după introducerea cheilor 12, 8, 5, 77, 12, 88, 92, 93, 94, 95, 7, 8, 9.

10. O societate de investiții deține o bază de aproximativ 8 000 000 clienți. Precizați ce structură de date trebuie folosită pentru a permite o regăsire rapidă a clienților pe baza codului numeric personal și argumentați alegerea.